

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟΣ ΠΡΩΤΟΣ
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ

1942

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & Σ^{ΙΑ} Α.Ε
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ"
38 — ΣΤΑΔΙΟΥ — 38
ΑΘΗΝΑΙ

Ε.Γ.Δ.Ε.Π.Κ.Ε.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

ΕΛΙΣΑΙΟΣ ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ

Δυὸ ἐπικήδειοι.

Ἄγαπητέ φίλε καὶ δάσκαλε,

Μέσα στὴν καθημερινή ταλαιπωρία ὅλο καὶ πρὸ δύσκολης ζωῆς μᾶς ἴσθη το ἁφαντικὸ ἀγγελμα τοῦ χαμοῦ σου. Ὅσο καὶ ἂν ἡ τελευταία σου ἀρρώστια μᾶς εἶχε κάπως προετοιμάσει γιὰ τὸ θλιβερὸ θῆμα, πάλι ὁμως μᾶς συνέχει τὴ στιγμή αὐτή, συγγενεῖς καὶ φίλους καὶ συνιδεάτες, τὸ πένθος ποὺ φεύγεις ἀπὸ τὴ μέση μᾶς καὶ ποὺ ἀντικρίζομε γιὰ στερνὴ φορὰ τὸν ἀκέραιο ἀνθρώπο, τὸ δικὸ καὶ τὸ φίλο, τὸν πολυμερῆ ἐπιστήμονα, τὸ σοφὸ, τὸ στοχαστῆ, τὸ δάσκαλο.

Εἶχα τὴν τύχη νὰ σὲ ἀκούσω καὶ νὰ σὲ γνωρίσω, στίς πρώτες σου ἐκείνες ὁμιλίες, στὰ παιδιὰ τῆς Βιομηχανικῆς Ἀκαδημίας τοῦ Ρουσόπουλου, τίς τόσο διαφωτιστικὲς καὶ πειστικὲς, τίς τόσο στέρεες καὶ φωτεινές, ποὺ στάθηκαν ἡ ἀρχικὴ διατύπωση βιβλίου ποὺ ἔθρεψε ἀλλεπάλληλες γενεές νέων Ἑλλήνων καὶ ἐγινε σάν τὸ εὐαγγέλιο τοῦ Δημοτικισμοῦ.

Μᾶς συνήθισες ἀπὸ τότε νὰ περιμένωμε ἀνυπόμονα καὶ μὲ ξεχωριστὸ ἐνδιαφέρον κάθε νέο σου βιβλίο. Γλώσσα ἢ ὀρθογραφία, τὸ «Μεγάλο Πρόβλημα» ἢ ἡ ἐναρμόνιση τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς, — τὸ ἀγαπημένο σου θέμα τὸν τελευταῖο καιρὸ, — βιβλία διδαχτικὰ γιὰ τὸ ἀριανὸ σχολεῖο: βρῖσκαμε πάντα τὴν ἴδια καθαρὴ σκέψη, πλήθος λεπτῆ παρατηρήσεις, διατύπωση λιτὴ πλάϊ σὲ πλούσια καὶ ἐξαντλητικὴ ἐπιχειρηματολογία, διανθισμένη κάποτε μὲ λεπτὴ εἰρωνεία, διανόηση ἀπροκατάληπτη καὶ καλλιεργημένη.

Γιὰ περισσότερο ἀπὸ τριάντα χρόνια συναυξήθηκες μὲ τοὺς πολύμορφους καὶ ἱστορικοὺς πιά ἀγῶνες γιὰ τὴν καθιέρωση τῆς ἐθνικῆς γλώσσας καὶ παρακολούθησες ἐξαρχῆς τίς προσπάθειες γιὰ νὰ καλλιεργηθῆ αὐτὴ καὶ νὰ ρυθμιστῆ — μὲ στοχασμὸ, μὲ ἀγάπη, μὲ ζωντανὸ ἀκούραστο παράδειγμα. Ἀνανεώνουσιν ὁ ἴδιος μὲ τὴν παρατήρηση καὶ μᾶς μετὰδίνεις σὲ κάθε εὐκαιρία τὴν πολύτιμη πείρα σου.

...Ὅλο καὶ στενεύει ὁ κύκλος τῶν παλιῶν συναγωνιστῶν τῆς Ἰδέας. Ὅσοι ἀπομείναμε, θὰ σὲ θυμούμαστε τὸν τίμιον φίλον, τὸν ἴσιον ἀνθρώπο, τὸν πολύτιμον συνεργάτη, τὸν ὀδηγητῆ, ἕναν ἀπὸ τοὺς στυλοβάτες τοῦ ἔργου ποὺ δημιουργήθηκε.

Καὶ ἡ φωτεινὴ σου σκέψη, σκορπισμένη σὲ ὅσα ἔγραψες, θὰ χειραγωγήσῃ ὅσους θὰ ζητήσουν νὰ φωτιστοῦν.

Αὐτὰ θὰ εἶναι καὶ τὸ καλύτερό σου μνημεῖο.

ΜΑΝΘΛΗΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗΣ

* * *

Εὐτυχισμένοι, μακάριοι, σεβαστέ μᾶς, ἀγαπητέ μᾶς Διδάσκαλε καὶ φίλε, μακάριοι κ' εὐτυχι-

σμένοι ὅσοι πεθαίνουν ἀφοῦ ζήσουν ὅπως ἐξήσες ἐσὺ.

Σὲ μιὰ ζωὴ ἀφιερωμένη ὀλόκληρη στὴν ἀναζήτηση τῆς Ἀλήθειας, ὁ θάνατος προσφέρεται σάν ἀμοιβὴ καὶ σὰ δικαίωση. Φέρνει μαζί του τὴν ἀνάπαυση καὶ τὴ γαλήνη κι' ἀνοίγει τίς πύλες τοῦ ὑπερπέραν πρὸς τὰ μεγάλα κ' αἰώνια δράματα.

Τέτοια σιὰθήκε κ' ἐσένα ἡ ζωὴ σου: Μιὰ σεμνὴ κι' ὀλόασπρη λαμπάδα ποὺ ἔλιωσε σιγὰ κι' ἀθόρυβα γιὰ νὰ φωτίσει τὰ σκοτάδια τῶν ἐγκεφάλων καὶ τὰ σκοτάδια τῶν συνειδήσεων. Καὶ τώρα ποὺ μπήκες στὸ δρόμο τὸ φωτεινὸ καὶ τὸν αἰώνιο, θὰ σοῦ δοθεῖ, σάν ἀμοιβὴ καὶ σὰ δικαίωση, ὕστερ' ἀπὸ τόσα προβλήματα ποὺ ἔλυσες στὴ ζωὴ σου, θὰ σοῦ δοθεῖ νὰ λύσεις καὶ τὸ Μεγάλον σου τὸ Πρόβλημα.

Ὅσο γιὰ μᾶς, ἤρθαμε γύρω στὸ σептὸ σου λείψανο, ἐμεῖς οἱ φίλοι τῆς Πόλης, ἐμεῖς οἱ ἐταῖροι τοῦ Λόγου, οἱ μαθητὲς καὶ συναγωνιστὲς σου, γιὰ νὰ σοῦ ποῦμε τὸν τελευταῖον μᾶς χαιρετισμὸ καὶ νὰ σοῦ δώσουμε τὴν τελευταία μᾶς ὑπόσχεση, τὴν ὑπόσχεση νὰ παραμείνουμε ὅπως μᾶς ἐπλάσε ἡ Σοφία κ' ἡ Ἀρετὴ σου: ἱκανοὶ ν' ἀκοῦμε καὶ νὰ λέμε τὴν ἀλήθεια στὴ γλώσσα τὴν ἀληθινή.

ΟΜΗΡΟΣ ΜΠΕΚΕΣ

Ἕνας στοχαστής.

Ὅταν ξαναλάμψη μιὰ μέρα ἡ εἰρήνη στὸν κόσμον, ἔχω τὴν πεποίθηση πὼς καὶ κάποιες στιγμὲς τοῦ παρελθόντος τῶν λαῶν, μὲ συγκεχυμένο ἀκόμα σήμερα νόημα, θὰ φωτιστοῦν αὐτομάτως, ἀπὸ γωνία ἀπρόβλεπτη. Ὑστερ' ἀπὸ δοκιμασίες ὀδυνηρές, ὅπως κ' ὕστερα ἀπὸ τίς μεγάλες ἀρρώστιας, γίνεται πάντα μιὰ ἀξιολόγηση καινούργια, ὑγιέστερη, τῆς ζωῆς. Οἱ προλήψεις πέφτουν, οἱ τοξίνες τῶν προσωπικῶν παθῶν διαλύονται. Στὸν ἐλεύθερον χώρον τῆς ἀπόστασης σβῶνουν οἱ ἀσφυκτικὲς ἀπόπνοιας τῶν συνωστισμένων συγχρόνων...

Ὁ δημοτικιστικὸς ἀγῶνας, παρεξηγημένος ἀρχικά, ὑποτιμημένος ἀργότερα, παραμελημένος τελευταῖα, — στιγμή ὅστος ἀπὸ τίς πρὸ πολυσήμαντες τοῦ νεώτερου ἑλληνισμοῦ, — θ' ἀποχτήσῃ κι' αὐτὸς τὸ σωστὸ του νόημα, ἔχω τὴν πεποίθηση, στὸ πλαίσιο τῆς νέας ἑλληνικῆς ἡμέρας. Θ' ἀποχτήσῃ τὸ νόημά του καὶ τὸ ἀνάστημα. Κι' ἐκεῖνοι ἀπὸ τοὺς συγχρόνους μᾶς ποὺ ἔτυχε νὰ γνωρίσουν ἀπὸ κοντὰ κάποιους ἀπὸ τοὺς πρωταθλητὲς του, θὰ γίνονται ἀντικείμενα ρομαντικῆς περιέργειας ἀπὸ τοὺς νεώτερους, ὅπως οἱ παλιότεροι ἐκεῖνοι ποὺ εἶχανε γνωρίσει προσωπικὰ ἐπιζῶντες ἀγωνιστὲς τῆς Ἐπανάστασης τοῦ 21.

Ἡ γενιά μᾶς, ἡ μεσοπολεμικὴ, κομματίστηκε στὰ φοιτητικὰ τῆς χρόνια γιὰ τὸν Ψυχάρη καὶ